

AVIAȚIE:
CU ARIPI NOI
P. 14

Business

MAGAZIN

NR. 637 (43/2017) PREȚ: 15 LEI
WWW.BMAG.RO

PÂNĂ LA

26.11

TURISM: 5 ANI
PENTRU 50 DE
MILIOANE P. 20

SPECIAL: CELE
MAI ÎNTUNECATE
SECRETE ALE
INDUSTRIEI AUTO
GERMANE P. 48

INFOGRAFIC:
EPOPEEA BLACK
FRIDAY P. 34

PREȚUL CORECT AL ADEVĂRULUI

BAZAT PE
O POVEȘTE
REALĂ

POVEȘTEA LUI BRADLEY BIRKENFELD, BANCHERUL CARE A PROVOCAT
DISPARIȚIA AȘA-NUMITULUI „SECRET BANCAR ELVEȚIAN”

CREDIT FOTO: BRADLEY BARKENFELD

BAZAT PE O POVESTE ADEVĂRATĂ

POVESTEA LUI **BRADLEY BIRKENFELD** PARE RUPTĂ DIN FILME:

A LUCRAT TIMP DE MAI MULȚI ANI CA BANCHER, ÎNVĂȚÂND ȘI ÎNȚELEGÂND PRACTICILE INSTITUȚIILOR FINANCIARE, IAR LA UN MOMENT DAT A ÎNȚELES CĂ MULTE DINTRE LUCRURILE PE CARE LE VĂZUSE NU ERAU CEEA CE PĂREAU A FI. A DECIS SĂ DEZVĂLUIE CEEA CE ȘTIA AUTORITĂȚILOR, SPERÂND CĂ ASTA ÎI VA ADUCE IMUNITATE ȘI VA AJUTA LA DISPARIȚIA AȘA-NUMITULUI „SECRET BANCAR ELVEȚIAN”; NU A FOST ÎNSĂ AȘA, PENTRU CĂ BIRKENFELD A AJUNS SĂ FIE SINGURUL TRIMIS LA PUȘCĂRIE LA CAPĂTUL UNUI PROCES CARE VIZA FRAUDE DE MILIARDE DE DOLARI. ȘI PENTRU CĂ POVESTEA SA PARE RUPTĂ DIN FILME, BRADLEY BIRKENFELD - CARE LANSEAZĂ ZILELE ACESTEI CARTEA „BANCHERUL DIAVOLULUI - CUM AM DISTRUS SECRETUL BANCAR ELVEȚIAN” - VREA CA URMĂTORUL LUI PROIECT SĂ ADUCĂ ISTORIA SA PE MARILE ECRANE.

TEXT: BOGDAN ANGHELUȚĂ

B

unicul meu s-a născut în România, motiv pentru care am călătorit aici des în ultimii 20 de ani”, povestește Bradley Birkenfeld. „Este și motivul pentru care vreau să fac ceva pentru a îmbunătăți viața oamenilor și pentru a le da speranță pentru viitor. E nevoie să existe legi pentru denunțatori, iar cetățenii și politicienii deopotrivă trebuie să susțină această schimbare.” Bancherul american, ajuns în lumina reflectoarelor după ce a denunțat practici ilegale din interiorul băncii elvețiene UBS, este prezent în România pentru lansarea cărții sale, „Bancherul diavolului: Cum am distrus secretul bancar elvețian”.

Crede că denunțarea lui a fost esențială în terminarea secretomaniei generate de băncile elvețiene, spunând că fără declarațiile sale acest sistem greșit ar exista și astăzi. „Ca un rezultat direct al acțiunilor mele, numeroși denunțatori din lumea întreagă m-au contactat și am lucrat alături de ei, ajutându-i să aleagă direcția corectă în ceea ce privește sfaturi juridice, declarații în presă și o planificare generală a întregului proces.”

>50.000

DE AMERICANI au acceptat să colaboreze cu autoritățile americane, oferind informații despre practicile ilegale ale instituțiilor bancare

„AM RESPECTAT ÎNTOTDEAUNA LEGILE ELVEȚIENE ȘI ÎN SPECIAL SECRETUL BANCAR ELVEȚIAN, DAR ATUNCI CÂND LUCREZI SUFICIENT DE MULT TIMP LA ACESTE INSTITUȚII URIAȘE, ÎNCEPI SĂ ÎNȚELEGI CĂ PRINCIPALUL OBIECTIV ESTE REALIZAREA UNUI PROFIT CÂT MAI MARE.“

BRADLEY
BIRKENFELD

CUM A FOST PUS LA PĂMÂNT SECRETUL BANCAR ELVEȚIAN

Birkenfeld are o diplomă de licență în științe economice de la Norwich University și un master internațional în administrarea afacerilor la American Graduate School of Business din Elveția. El și-a început cariera de bancher la State Street Global Advisors în Boston, Massachusetts, făcând mai întâi practică și angajându-se ulterior cu normă întreagă în anul 1988. State Street Global Advisors era o instituție bancară specializată în servicii pentru fonduri de investiții, fonduri de pensii, companii de asigurări și organizații neguvernamentale. „Am fost martor la activități ilegale desfășurate de directori ai instituției, iar asta mi s-a părut în totală contradicție cu etica mea profesională, ca să nu mai vorbesc de responsabilitatea față de clienți și colegi”, spune Birkenfeld.

A părăsit instituția și a fost repede angajat de către Credit Suisse și apoi de către Barclay's, unele dintre cele mai puternice instituții financiare ale lumii. Povestea sa a luat însă o turnură neașteptată în anul 2001, atunci când a preluat o poziție de bancher privat la UBS, cea mai mare bancă elvețiană care operează la nivel internațional. În Elveția, instituția activează pe segmentele retail, corporate, instituțional, managementul averilor, gestionarea activelor și investiții. UBS Elveția deține o poziție de lider în toate cele cinci segmente de business, are o rețea cu circa 300 de sucursale și 4.700 de angajați, iar la serviciile sale apelează una din trei persoane din Elveția cu o situație financiară de nivel înalt și aproximativ jumătate dintre toate companiile elvețiene.

În calitate de director al UBS, având clienți cheie cu sume nete de peste 25 milioane de dolari, o parte din munca lui Birkenfeld presupunea deplasarea în Statele Unite pentru a găsi noi oportunități de afaceri. Acest lucru nu era ceva neapărat corect din punct de vedere etic, pentru că în mod normal clienții

sunt cei care trebuie să caute serviciile băncii, și nu invers. Birkenfeld povestește că UBS a făcut același lucru în Germania, Asia, Scandinavia, Orientul Mijlociu, America de Sud și Canada. Pentru a-și înlesni procesul de prospectare a pieței în diverse țări, banca a sponsorizat evenimente din întreaga lume: festivaluri de muzică, spectacole de artă sau expoziții de mașini clasice. „Am respectat întotdeauna legile elvețiene și în special secretul bancar elvețian, dar atunci când lucrezi suficient de mult timp la aceste instituții uriașe, începi să înțelegi că principalul obiectiv este realizarea unui profit cât mai mare”, povestește Bradley Birkenfeld. „Au fost foarte multe exemple de comportament nepotrivit sau acte ilegale comise de directorii cu vechime.”

Misiunea bancherilor era cât se poate de clară: ei trebuia să folosească evenimentele în cauză pentru a aduce noi clienți, lucru considerat de Birkenfeld ca o „stârnire” a evaziunii fiscale. El spune că existau și alte semne că ceva nu era chiar în regulă, așa cum ar fi documente care îi învățau cum să folosească laptopuri criptate. El nu a dat însă prea multă importanță acestor lucruri până în aprilie 2005, după aproape patru ani de când lucra la UBS.

Semnalul de alarmă a fost dat de un coleg care i-a adus un document UBS de trei pagini ce contrazicea tot ceea ce făcuse până atunci, notând în mod explicit că nu ar trebui să caute și să facă oferte unor potențiali clienți din alte țări. Practic, documentul îl transforma pe Birkenfeld și alți colegi ai săi în țapi ispășitori pentru practicile de la UBS.

Cu alte cuvinte, dacă autoritățile i-ar fi prins ofertând un client străin sau făcând ceva ilegal în acest sens, UBS se putea scuza pur și simplu spunând că regulamentul interzice o astfel de abordare.

O lună mai târziu, Birkenfeld a trimis șefilor de la juridic o copie a documentului într-un e-mail și un memo interdepartamental. Pentru că solicitarea lui a rămas fără răspuns, a început să ia documente din bancă: înregistrări contabile, e-mailuri, înregistrări telefonice, PowerPoint-uri, manuale de instruire și note interne. Pentru a-și acoperi urmele, nu a mai folosit e-mailul sau telefonul său, ci unele preplătite. A ascuns documente peste graniță, în Franța, în hambarul unui prieten, în ideea în care ar fi fost percheziționat. Este important de menționat că nimeni altcineva în

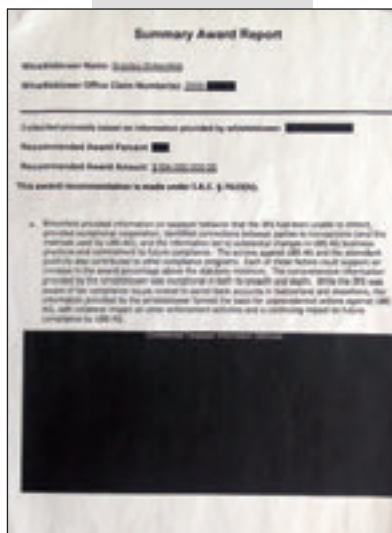
Banca elvețiană
UBS operează

> 300

DE SUCURSALE

780

MILIOANE DE DOLARI
este valoarea
amenziilor pe care
UBS a plătit-o
guvernului
american

DOCUMENTUL CARE ATESTĂ PREMIUL OFERIT DENUNȚATORULUI

„Birkenfeld a oferit informații pe care IRS nu le obținuse anterior, a cooperat în mod exemplar și a identificat conexiuni între părțile implicate - toate aceste lucruri au dus la schimbarea practicilor din interiorul UBS”, se arată în motivarea oferită de autoritățile americane.

bancă nu făcea nimic, pentru că sentimentul de frică era extrem de puternic. „Lucrurile pe care le-am expus implicau cea mai mare și mai veche schemă de taxare din lume, și a fost extrem de dificil să explic asta”, remarcă Birkenfeld. „Am început prin a mă plânge, în scris, departamentului juridic - am făcut asta luni întregi; în cele din urmă, am demisionat fără să fi primit vreun răspuns de la ei, așa că m-am adresat în scris boardului de la UBS.” Mai exact, el a atașat documentul ce făcea trimitere la trei politici ale regulamentului intern care încălcau legea și a trimis o scrisoare președintelui și întregului consiliu de administrație. „A fost un proces de lungă durată, iar când UBS a încercat să «acopere» investigația, am fost practic obligat să mă adresez guvernului.”

El a demisionat de la UBS în octombrie 2005, la aproape șase luni de când văzuse prima dată documentul. „Atunci când simți că faci ceea ce trebuie, chiar dacă unii oameni nu vor fi de acord, este de datoria ta să raportezi lucruri ilegale”, spune bancherul. „Misiunea mea era vitală pentru protejarea celorlalți și eliminarea acelor abuzuri. Cred că societatea e mai bună astăzi și ceea ce am făcut eu stă ca un exemplu perfect pentru alții, cu care se pot identifica și care să le dea dorința de a se implica.”

Câteva luni mai târziu, Birkenfeld s-a dus la Departamentul de Justiție gândindu-se că aceștia vor aprecia dorința sa de a coopera; oficialii s-au arătat însă ostili și au refuzat să îi ofere imunitate. Mai mult, el a fost acuzat de conspirație pentru comiterea de fraude bancare, motivând că Birkenfeld nu a

vrut să descrie relația pe care o avea cu unul dintre clienții săi.

De-a lungul investigației, niciunul dintre foștii săi șefi nu a fost urmărit penal. El, în schimb, a fost condamnat la închisoare în august 2009. Bradley Birkenfeld a fost condamnat la trei ani și patru luni de închisoare în SUA, o sentință mai dură decât se estimase anterior. Sentința, pronunțată de judecătorul american William Zloch, a venit la doar câteva zile după ce guvernele american și elvețian semnasera o înțelegere în conformitate cu care fiscul american urma să primească informații despre 4.450 de clienți UBS suspectați de evaziune fiscală. „Am știut că Departamentul de Justiție din Statele unite era corupt și că avea un rol central în mușamalizarea întregului scandal”, spune

1994

Bradley Birkenfeld îi abordează pe cei de la FBI, comunicând că angajați ai instituției bancare State Street Bank & Trust, din Boston, desfășoară activități ilegale

1996

Bradley Birkenfeld preia funcția de bancher privat la Credit Suisse

1998

Birkenfeld pleacă de la Credit Suisse și se angajează la Barclay's

bancherul. „Sunt lucruri evidente, pe care le-am și documentat; prin urmare, și sentința a fost «aranjată», iar faptul că eu am fost singurul condamnat de-a lungul întregii crize financiare arată că Departamentul de Justiție nu e doar lipsit de etică, ci profund marcat de corupție. Mai mult, știam că angajați din Departamentul de Justiție îi mint pe membri Senatului, îi mint pe judecătorii federali și îi mint pe cei din presă. Am fost hotărât și am dorit să mă asigur că lumea va afla povestea adevărată prin cartea mea. Nu e greu să înțelegi că sistemul de justiție din Statele Unite nu are legătură cu dreptatea, fiind în schimb o unealtă de care abuzează politicienii și un business de care mulți profită - judecători, procurori sau avocați.” El nu vrea să se oprească însă aici și spune că va publica o nouă carte în care să descrie, amănunțit, activitățile ilegale de la UBS.

Nemulțumit de prestația avocaților săi la acel moment, Bradley Birkenfeld l-a angajat pe Stephen Kohn, iar acesta l-a adus în echipă pe Dean Zerbe. Cel din urmă era cel care a scris legea ce oferă denunțătorilor o recompensă de 15% până la 30% din impozitul recuperat de guvern pentru ajutorul pe care l-au oferit în descoperirea cazului. În cazul său, a fost vorba de peste 100 de milioane de dolari. „Știam că am dreptate și că am îndeplinit condițiile stipulate de lege, iar avocatul meu m-a asigurat că Internal Revenue Services (IRS) va trebui să mă plătească.” Bradley Birkenfeld era în arest la domiciliu când avocatul său l-a sunat și i-a spus că trebuie să semneze cecul de 104 milioane de dolari, recompensă pentru contribuția sa la anchetă.

CERTIFICATUL OFERIT DE GUINNESS WORLD RECORDS

Documentul atestă că suma primită de Birkenfeld este cea mai mare oferită vreodată unui denunțator.

EFFECT DE DOMINO

Denunțul lui Birkenfeld a produs un șoc uriaș, declanșând investigații la nivel global. În 2009, Statele Unite au forțat UBS să achite o amendă de 780 de milioane de dolari și să recunoască ascunderea unor informații esențiale - cu alte cuvinte, banca a trebuit să dezvăluie secretul elvețian. În 2014, Credit Suisse a acceptat vina și a anunțat că va plăti amenzi în valoare de 2,6 miliarde de dolari. Anchetatorii americani au urmărit traseul banilor, iar acesta i-a dus în state precum Israel sau India.

În tot acest timp, IRS a început să ofere tot mai multe beneficii celor care decideau să dezvăluie informații despre practici ilegale din sistemul bancar. Peste 50.000 de americani au acceptat să colaboreze cu instituția, iar asta a adus peste 7 miliarde de dolari în conturile trezoreriei americane. La finalul anului 2013, IRS oferise deja peste 53 de milioane de dolari unui număr de 122 de denunțatori; informațiile primite de la aceștia aduseseră în jur de 367 de milioane de dolari în conturile instituției.

Înțelegând cât de mare era de fapt nivelul fraudelor, Congresul american a adoptat în 2010 o lege menită să forțeze băncile din toată lumea să trimită celor de la IRS lista conturilor deținute de cetățeni americani.

Experții sunt de părere că a devenit mult mai greu să ascunzi banii în bănci aflate în

2001

Bradley Birkenfeld se întoarce în sistemul bancar elvețian, la UBS, ca bancher privat specializat în managementul averii

2005

Bancherul devine conștient de faptul că afacerile UBS cu clienții săi încalcă o înțelegere dintre instituție și Internal Revenue Service - Agenția de Administrare Fiscală a Veniturilor (IRS); pe 5 octombrie 2005 a decis să părăsească instituția, alăturându-se Union Charter Ltd.

2007

Birkenfeld decide să transmită Departamentului de Justiție din Statele Unite ceea ce cunoștea despre practicile de la UBS, profitând în același timp de o lege apărută în 2006 care stipula că denunțorii unui act ilegal pot primi până la 30% din valoarea recuperată de către IRS în urma informațiilor primite

2008

Bradley Birkenfeld decide să coopereze cu Departamentul de Justiție al SUA chiar dacă nu a primit imunitate; în aprilie 2008 este arestat și trimis în judecată

2009

Pe 21 august, bancherul a fost condamnat la 40 de luni de închisoare și la plata unei amenzi în valoare de 30.000 de dolari

2012

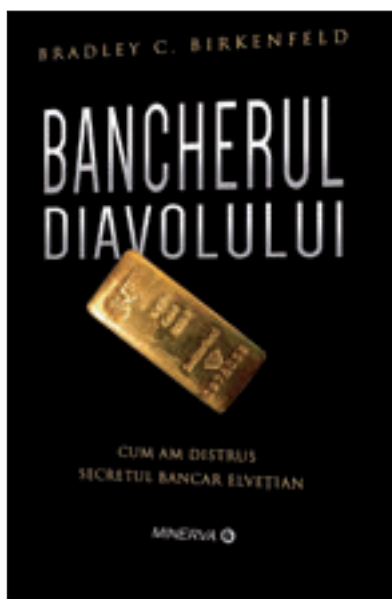
După concluzionarea anchetei ce viza practicile ilegale ale UBS, fiscul american a recuperat peste 400 de milioane de dolari. Prin urmare, autoritățile i-au acordat lui Birkenfeld o recompensă de 104 milioane dolari, respectiv 26% din valoarea sumei recuperate

alte state, iar în viitorul apropiat acest lucru ar putea deveni chiar imposibil. Acest fapt i se datorează, în mare măsură, lui Bradley Birkenfeld.

Practicile ilegale sunt frecvente și astăzi, iar problema este că guvernul american, Uniunea Europeană și alte state din America de Sud și Asia fac prea puține pentru a corecta această situație, crede Birkenfeld. „Ceea ce trebuie să facă toți acești actori este să discute modul în care pot identifica, pedepsi și apoi eradica această problemă la nivel global. Dacă Elveția nu reușește să se conformeze legilor din alte țări în ceea ce privește evaziunea fiscală și spălarea de bani, cea mai bună soluție ar fi ca toată lumea să boicoteze băncile elvețiene până când acestea acceptă să opereze sub aceleași reguli.”

Despre cartea pe care a scris-o și care este publicată în mai multe limbi și în țări de-a lungul lumii spune că a făcut acest lucru „pentru a susține povestea mea și pentru a ajuta oamenii să înțeleagă exact ce s-a întâmplat”. „Următorul meu proiect va fi realizarea unui documentar, iar apoi mă voi ocupa de un film pentru marile ecrane.” Sunt foarte mulți oameni care nu au nicio legătură cu practicile de a transfera banii în offshore-uri, spune bancherul. „Nu vreau să îi conving pe aceștia de nimic, dar îmi doresc ca oamenii cinstiți, care își plătesc taxele, să înțeleagă pe deplin că tot ceea ce am făcut a fost corect și justificat.”

Băncile trebuie să fie supuse unor norme mai stricte, trebuie supravegheate mai atent, crede Birkenfeld. Instituțiile bancare au abuzat de încrederea publicului și trebuie acum să accepte un nou mod de funcționare.

Cartea „BANCHERUL DIAVOLULUI: CUM AM DESTRUȘ SECRETUL BANCAR ELVEȚIAN” a fost lansată pe data de 10 noiembrie. Făcând o recenzie a cărții, revista Corporate Crime Reporter a numit-o „probabil cea mai bună carte despre infracționalitatea corporatistă”

„Români merită mai mult și băncile ar trebui să aibă rolul de a ajuta oamenii să își cumpere case, de a porni afaceri și de a finanța educația copiilor - este o condiție fundamentală pentru succesul României.”

Birkenfeld a decis să doneze toate încasările de pe urma vânzărilor de pe plan local unei asociații caritabile din România, sperând că asta va ajuta oamenii să înțeleagă cât de importante au fost acțiunile sale. „Mie personal îmi va permite să aduc o contribuție cauzelor caritabile de aici. Și, de ce nu, le va da oamenilor curaj să denunțe practici ilegale precum fraudă sau corupția.”

Oamenii au perceput în diferite feluri povestea lui Bradley Birkenfeld, influențați probabil și de lumina în care instituțiile media au ales să îl prezinte pe bancherul devenit denunțator. Un lucru rămâne însă cert: Birkenfeld s-a ridicat împotriva sistemului atunci când nimeni altcineva nu era dispus să o facă, iar asta a setat un precedent în zona instituțiilor bancare. El a renunțat la o viață lipsită de griji, așa cum era cea dusă de bancherii marilor bănci, pentru a aduce la lumină neregulile care se ascundeau în spatele teancurilor de hârtii. Un pasaj din carte ilustrează poate cel mai bine acest lucru: „Nu că nu-mi făcea plăcere, dar nu puteam să nu privesc în jos din când în când și să nu înghit în sec. În atmosfera rarefiată în care lucram, soarele era strălucitor și norii pufoși erau poleiți cu aur; însă acolo jos, pe undeva, zornăiau lanțurile, temnițele duhneau a transpirație și un lac de lavă fierbea și bolborosea”.